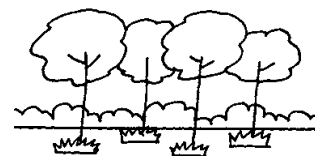

Arkadiusz Grzelak

PRZEKSZTAŁCENIA ROŚLINNOŚCI ŁĘGOWEJ W REZERWATACH PRZYRODY POLSKI ŚRODKOWEJ

Changes of the riparian vegetation in the nature reserves of Central Poland

ABSTRAKT: Powierzchnie zajmowane przez lasy łęgowe w wyniku intensywnego użytkowania terenów nadrzecznych zostały znacznie zredukowane. Pozostałe fragmenty zbiorowisk łęgowych, głównie ze względu na silną antropopresję, podlegają obecnie wyraźnym przekształceniom. Dzięki wcześniejszym badaniom tych zbiorowisk leśnych w rezerwach przyrody Polski Środkowej możliwe jest prowadzenie badań nad zmianami zachodzącymi w tych fitocenozach. Celem tej pracy jest opis oraz analiza przekształceń zbiorowisk łęgowych w wybranych rezerwach przyrody tego regionu. Wyróżniono 3 typy zespołów łęgowych: *Fraxino - Alnetum*, *Ficario - Ulmetum minoris* oraz *Carici remotae - Fraxinetum*, występujących na terenie 5 rezerwatów, gdzie wykonano 39 zdjęć fitosocjologicznych. Najczęściej obserwowaną zmianą jest zanik gatunków wilgociolubnych będący efektem przesuszenia siedlisk i prowadzący do grądowienia tych zbiorowisk. Innymi obserwowanymi zjawiskami są: zanik gatunków łąkowych, fruticetyzacja oraz, w mniejszym stopniu, neofityzacja. O ile zjawisko zmniejszenia liczby gatunków charakterystycznych dla klasy *Molinio - Arrhenatheretea* w toku sukcesji świadczy o naturalizacji tych zbiorowisk, to stopniowe grądowienie łęgów jest zmianą niekorzystną, prowadzącą do zaniku tych cennych zbiorowisk.

SŁOWA KLUCZOWE: roślinność łęgowa, przekształcenia roślinności, rezerваты przyrody, Polska Środkowa.

ABSTRACT: Due to intensive usage of river valleys, the area occupied by riparian forests has been reduced dramatically. Nowadays, the riparian vegetation is changing significantly because of the human impact. By comparing past and present research conducted in the river valleys of Central Poland the changes of the riparian vegetation can be detected. The aim of this paper is to present and analyze the changes of the riparian forests in the chosen nature reserves. There are 3 types of riparian forest communities distinguished in the research: *Fraxino-Alnetum*, *Ficario-Ulmetum minoris* and *Carici remotae-Fraxinetum*. They occur in 5 nature reserves in which 39 phytosociological surveys were made. The most visible change in these communities is the disappearance of the hygrophilous species, which is an effect of overdrying of the habitats. Therefore, these riparian forests slowly transform into oak-hornbeam communities. Other observed processes are: the disappearance of meadow species, the excessive development of *Rubus sp.* and, to a minor extent, neophytization. The reduction of the number of species characteristic for the *Molinio-Arrhenatheretea* class leads to the naturalization of these communities in the succession process. However, the transformation of the riparian forests into oak-hornbeam communities is a negative change which leads to the disappearance of these valuable plant associations.

KEY WORDS: the riparian vegetation, changes of the vegetation, nature reserves, Central Poland.